

Josip Biškup

**NOVELE
i
NOVELETE**

Zagreb, 2014.

Predgovor

Ova knjiga Novela i noveleta autora dr. sc. Josipa Biškupa donosi dvanaest njegovih prozних sastavaka. Neki od njih objavljeni su u novinama, a veći broj ih je napisan ili dopisan u proteklim godinama.

Tematika, koju obrađuje autor, obuhvaća pretežito razdoblje druge polovine dvadesetog stoljeća. On tako poštuje princip vremenske distance i garantira objektivnost svojih prikaza.

U novelama i noveletama prikazuju se ljudi i krajevi sjeverne Hrvatske, poglavito bjelovarsko-bilogorskoga kraja i srednje Podravine. Spektar likova vrlo je različit - od seoske sirotinje do intelektualaca koji su to postali napornim radom.

Radovi obiluju autobiografskim elementima: autor opisuje sredinu iz koje je ponikao, u kojoj je proživio djetinjstvo i mladost, sredinu iz koje se školovao, te ljude s kojima je živio.

Likovi su mu impresivni, a lokalni kolorit daje im izuzetnu plastičnost. U nekim novelama tu plastičnost naglašava lokalni govor - pomiješana štokavština i svojevrsna kajkavština.

Biškup, kao profesionalni novinar, doktor komunikologije te sveuč. profesor radijskog novinarstva i sociologije, elokventan je i "lak na peru". Tekstovi mu se čitaju "na dušak". Toj njegovoj ležernosti u naraciji daje posebnu draž ironija, hegelovska ironija, koja je prirodjena ljudima njegovoga kraja. U manje profinjenim situacijama ironija prelazi u sarkazam i grotesku.

Njegovi opisi više su reporterski nego romaneskni. Njemu naviru sadržaji pa ne troši mnogo vremena na deskripcije. Likove prikazuje u kroki—stil, dajući im jednu ili nekoliko znakovitih karakteristika i tako ih čini upečatljivima. Neke od njegovih novela mogle bi "prerasti" u roman.

Ova knjiga zaintrigirati će ponajprije svakoga žitelja krajeva koje opisuje, a bit će interesantna i svim ljubitelj ima lijepje riječi. Ona je vrijedan doprinos našem književnom stvaralaštvu.

Uredništvo

Sofija je do smrti čekala sina

Djetinjstvo i mladost proživio sam u selu Klenovac, na pitomoj visoravni Bilogore. Selo se prostiralo u obliku dviju kateta trokuta, a hipotenuzu činilo je drugo selo - prozvano Novoseljani. Zato je u Klenovcu i susjednom selu bilo mnogo bračnih trokuta, romana i romansi. Selo je imalo i nekoliko zaselaka i sokaka bez naziva. Prepoznavali smo ih po imenu nekog uglednijeg seljaka koji je u njemu živio. U školi su nas učili daje takvo selo "ušorano", a djeca su se tomu smijala jer u lokalnom žargonu to je značilo da im je selo zapisano, što je bila istina. Naime, gnojnica je tekla u grabe kraj puta i sve je "mirišalo" na seosku idilu, tj. na gnojnicu.

Na sjevernom kraju, gdje su se ta dva sela spajala, bilo je raskršće još dva seoska puta. Jedan je vodio kroz šumu i spuštao se u dolinu do rijeke Bjelovacke, koja izvire ispod Bilogore, a obitelj Ficko imala je na njoj vodenicu, koju su koristili žitelji svih okolnih sela. Drugi put označavao je početak nešto mlađeg sela od Novoseljana pa su ga zato prozvali Prokljuvani, što bi trebalo značiti da su tek došli na svijet - da su se, kao pilići, prokljuvali.

Sela su bila ukrašena poljima, vrtovima, voćnjacima i privatnim šumarcima. Podalje od sela ponosno su stajale državne šume - istočno od Klenovca bila je bukova šuma Obršine, zapadno od Novoseljana grabova šuma Uvale, a iznad Prokljuvana, na obronku Bilogore, šuma Kamenitovac - mješovitih sastojina.

Sela su imala zemljane seoske putove koji su ljeti bili prašnjavi tako da su bosonoga djeca uživala u razgrtanju prašine nogama te iscrtavanju raznih likova u njoj. Pravili su i otiske svojih spolovila, jer su se u prašini valjala gola.

U kasnu jesen prašina se pretvarala u blato u koje je stoka doboko propadala, a seoska kola su se jedva kretala, zapadajući u kaljuž do osovine.

Za oštre zime, putovi su bili zaravnati snijegom i ugaženi, pa su konji, upregnuti u saonice, mogli dostojanstveno kaskati i zvoniti svojim praporcima, a djeca su za njih vezala svoje male

Bilješka o piscu

Dr. sc. Josip BIŠKUP, red. sveučilišni profesor sociologije, dipl. filozof, književnik i leksikograf, pseudonim: Bilogorski, (rod. u Velikom Trojstvu kod Bjelovara 23. veljače 1935.)

Odrastao je u selu Ždralovi, osnovnu školu polazio je u Novoseljanima, maturirao je u Državnoj realnoj gimnaziji u Bjelovaru (1954), a diplomirao Prvu (I.) filozofijsku grupu sa slavistikom na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (1960).

Kao stipendist Kotara Bjelovar, nakon diplomiranja, raspoređen je na mjesto srednjoškolskoga profesora u bjelovarsku Gimnaziju, a zatim prelazi na mjesto predavača filozofije i sociologije u Pedagoškoj akademiji u Pakracu. Tu je prvi predsjednik i jedan od osnivača Pododbora Matice hrvatske u Pakracu (1964).

Nakon ukinuća Pedagoške akademije, radi kao srednjoškolski profesor u Đurđevcu te završava poslijediplomski studij iz državno-političkih znanosti na Pravnom fakultetu u Zagrebu (1970) i zapošljava se u Informativnoj ustanovi u Virovitici kao urednik Radio-stanice. No, ubrzo je pozvan za pomoćnika direktora Radio-Zagreba.

Novinarstvom se bavio od srednje škole pa je već u Virovitici postao je član Društva novinara Hrvatske, a kako je nakon Hrvatskog proljeća bio "na ledu" u Radio-Zagrebu, obranio je disertaciju Političke ideje i sredstva informiranja. Potom prelazi u Pedagošku akademiju, odnosno Pedagoški fakultet u Osijeku, a zatim na Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, gdje je dvadeset godina predavao društvene predmete - poglavito sociologiju. Nakon brojnih znanstvenih istraživanja, utemeljio je šumarsku sociologiju kao sociologiju profesije.

U tijeku bogatog radnog vijeka, uz ostalo, izradio je nastavni program za nastavni predmet "Kultura sredstava javnoga komuniciranja" i napisao priručnik Osnove javnog komuniciranja, koji je objavila Školska knjiga.

Napisao je i objavio 56 znanstvenih i stručnih radova.

Objavio je nekoliko zbirki pjesama, drama, romana i više stotina prikaza i književnih kritika.

Već kao student pokrenuo je sa M. Taritašem i V. Bažantom te bio urednik bjelovarskoga književnog časopisa "Nemiri" u kojem su sudjelovali i zagrebački "krugovaši" (K. Špoljar, M. Slaviček, S. Mihalić, J. Barković).

Uredio je te objavio veći broj knjiga pjesama, pripovjedaka i romana raznih autora, ponajviše bjelovarskog književnoga kruga.

Od 1982 bio je osnivač i predsjednik Udruženja pisaca amatera Hrvatske (UPAH-a) u Zagrebu i urednik nekoliko godišnjaka i zbornika.

Od 1996. do 2003. priredio je i uredio šest knjiga Hrvatskoga šumarskog životopisnog leksikona sa više od trinaest tisuća leksičkih jedinica, a 2002. u suradnji sa Šumarskim fakultetom objavio je i Hrvatski leksikon drvnih tehnologa.

Sada, kao umirovljenik, posvetio se isključivo književnom radu. Piše nova djela, doraduje svoje ranije koncipirane rukopise i priprema za tisak sabrana djela. Prvi korak tome je bibliografija njegovih radova, objavljena kao prilog ovoj ediciji.

Uredništvo

SADRŽAJ

Predgovor	3
Sofija je do smrti čekala sina	4
Spomenik pod jelom	14
Prva ljubav zaborava nema	18
Posjet rodnom selu	26
Sirota Marica Vužarova	40
Poslije četrdeset godina	48
Ines se zauvijek prestala sanjkati	61
Prva i posljednja Slavicina ljubavna želja	65
Dobrotvorka Marta	74
Okreni ovako — pa onako	86
Brižna majka Kata	99
Bilješka o piscu	129
Sadržaj	131